

נקודות של אור

מאמר יסודי בנבכי החיים אותו זכינו לשמוע מפי כ"ק מרן רבינו שליט"א – יו"ל לקראת שבת פרשת בראשית תשפ"ו

יד. א. נער אסופי בחדרו של הצדיק

"בוקר אחד נכנסתי לחדרו של ר' אשר", מספר חתנו, "והבחנתי שהוא נסער מאוד. היה נראה שעברה עליו חוויה מטלטלת מאוד.

התעניינתי בדאגה מה אירע, ור' אשר פתח את סגור ליבו: "האמת שאני לא מסוגל להירגע ממה שהתחולל כאן רק לפני דקות ספורות!"

"אוי וויי, מה קרה?" דאגתי התגברה. מי הצליח להוציא את ר' אשר משלוות רוחו עד כדי כך?
"הכול התחיל לפני כמה שנים", סיפר ר' אשר, "מצאתי ברחובות נער אסופי, גלמוד ובודד, חולה, חסר צורה ומוזנח. הוא היה במצב גופני ונפשי נוראי, אף אחד לא רצה להתקרב אליו. אבל אני לא התייחסתי לנראות החיצונית שלו, והכנסתי אותו לביתי..."

מה אומר לך? מאותו רגע ואילך התמסרתי אליו בצורה לא רגילה. דאגתי לו לארוחות מזינות, לרופאים הכי טובים, להלבשה מסודרת, שלחתי אותו לטיפול שיניים, הצמדתי לו מלווים שיגאלו אותו ממצוקותיו הנפשיות, חבשתי את פצעיו הנפשיים באינסוף חמלה ורחמנות.

ראיתי שהנער זקוק להרגשת עצמאות, הוא צריך שיתנו בו אמון – והחלטתי למנות אותו לתפקיד משמעותי מאוד: השליח האישי שלי לחלוקת צדקה!"

ר' אשר היה מחלק בלי סוף כספים למשפחות נזקקות, בשקט ובהסתרה. "מידי בוקר הייתי מפקיד בידיו מעטפות רבות, ושולח אותו לכתובות מסוימות – שם יש משפחות המשוועות לעזרה.
וזה עבד!"

מיום ליום הלך הנער והבריא, כמו נפש חדשה ננסכה בו, הוא התהלך ממש כאחד האדם, נרגש ומאושר מהתפקיד החשוב.

מידי פעם הייתי שומע אותו 'משוויץ' לנערים אחרים – "אתם יודעים? אני איש חסד גדול, מחלק בכל יום עשרות אלפי שקלים לצדקה", שתקתי, למרות חוסר ההיגיון שבדבריו. מה הוא בסך הכול, שליח, בורג קטן במערך החסד האדיר, למה הוא מתגאה? אבל לא רציתי לפגוע בו.
אבל היום – הוא פשוט הגדים.

משהו כנראה לא מצא חן בעיניו כאן בבית, ולפתע, בלי שום הכנה מוקדמת, הוא התפרץ בצעקות כאן בחדר: "אתם לא מתביישים כולכם כאן? אתם יודעים מי אני? מאות משפחות בירושלים ניצלו מחרפת רעב בזכותי! אני מחיה נפשות ומשביע רעבים בכל יום מחדש – ואתם מעזים ככה להתנהג אלי? תתביישו לכם!"
נתקפתי הלם, תיאר ר' אשר בעגמומיות ובסערה, "איך הוא לא מתבייש להשתולל כך? מה הוא חושב שהוא בכלל? מי היה מסתכל עליו אם לא השיקום הנפשי והגופני שהוא עבר כאן?"

חתנו של ר' אשר התמלא זעם. "ר' אשר, אני מכיר את כל מי שמסתובב כאן, אסור להניח לדבר כזה לעבור לסדר היום. תגיד לי מיהו החצוף – ואדאג להעמיד אותו על המקום בתוך דקות. חוץ־פניאק שכזה!"
ר' אשר הביט בו, באותה סערת רוח.
"קוראים לו אשר", אמר.

בתוך כל אחד מאיתנו פועם לב. הלב – הוא האיבר האחראי על אספקת הדם לכל חלקי הגוף. בכל רגע נתון, מזרים הלב כמות דם מדויקת לכל חלק.

דמיינו את הסיטואציה הבאה:

כף הרגל מקבלת מנת דם, ואומרת לעצמה – מצוין, קיבלתי את הדם שאני כה זקוקה לו כדי להמשיך, עלי לעשות הכול כדי לשמור על הדם אצלי, ולא לשחרר אותו הלאה...

אם ההתנהגות הזו תמשיך, לא יעברו כמה שעות – והאדם ייאלץ להיפרד מכף הרגל בניתוח חרום. להשאיר את הדם ברגל? זו הרי סכנה איומה!

כף הרגל מקבלת את הדם – כדי לאפשר לו לזרום הלאה, לחזור בחזרה אל הלב...

"אבל למה?" תנסה כף הרגל להתווכח, "אם קיבלתי – סימן שזה אמור להיות שלי, לא?!"

לא. קיבלת את הדם – כדי להחזיר אותו, ולקבל שוב מנת דם נקיה, ושוב להחזיר. המחזוריות הזו – היא החיים בעצמם.

זהו משל מצוין שיכול להסביר לנו קצת על תכלית הבריאה.

ידועים דברי חז"ל על כך שהאדם נברא כדי להידמות לבוראו. מה הקדוש ברוך הוא נותן – אף האדם צריך להיות 'נותן'.

מה יש לנו לתת? והרי האדם – אין לו כלום משל עצמו, ומה בדיוק הוא אמור להעניק כדי להיות 'נותן'?

אומרים הספרים הקדושים: **תפקיד האדם הוא להיות כמו 'צינור', לקבל את השפע מאת הבורא – ולהחזיר אותו בחזרה אליו.**

חיים תקינים הם כאלה, שהאדם מקבל בהם שפע – והוא לא שומר אותו לעצמו, הוא מחזיר אותו בחזרה להשם.

קיבלת הצלחה? **תכיר – ההצלחה היא שלו.**

זכית להשיג השגה רוחנית? **תודה – הוא זה שנתן לך כוח לעשות חיל, והציל אותך מהנפילה.**

כיבדו אותך? **תבין – הכבוד שייך אליו.**

יש לך כסף? תן ממנו לאחרים, ובכך תבטא את ההכרה שלך, שכל השפע שלך – שייך אליו יתברך.

אדם ששומר לעצמו הכול – יוצר 'חסימת עורקים', הוא משבש את תכלית הבריאה – ולא מאפשר לעצמו להיות באמת.

הקדוש ברוך הוא ברא אותנו בצלם דמות תבניתו. כמו שהוא 'נותן' במהותו – כך גם האדם, יש בו תכונה של 'נתינה'.

נתינה – היא כל דבר שבו האדם משקיע. האדם משקיע כוחות במשפחתו, משקיע אנרגיות בפיתוח האישי המקצועי או הרוחני, משקיע כספים במיזמי חסד ותורה הקרובים אל ליבו.

מטפל שמשקיע בפציינטיים – הוא 'נותן'. אבא שמשקיע בחינוך ילדיו – הוא 'נותן'. יצם שמחולל מהפכות מבורכות ומניבות – הוא 'נותן'. אמן שמחולל יצירות מבריקות – הוא 'נותן'. אדם בעל כוחות פיזיים שמצליח להזיז דברים – הוא 'נותן'.

אבל הנה הבעיה הגדולה: אנחנו שוכחים שאת יכולת הנתינה הזו, כמו גם את הכסף והכוחות שאנו נותנים – קיבלנו ממישהו. כל מה שאנחנו נותנים – אלה מעטפות שקיבלנו מאת המשלח! זה כלל לא שייך אלינו!

האדם מעדיף לראות את עצמו ישות עצמאית בעלת כוח נתינה. הוא מעדיף לשכנע את עצמו שהוא זה שנותן, הוא זה שמשקיע, הוא זה שזורע בדמעה וקוצר ברינה. הוא משתמש עם היותו 'נותן' – כדי להתמלא גאווה.

במקום להיות צינור נקי, ולתת לשפע לזרום ולחזור למי שנתן אותו – הוא מעדיף לשמור את כל הכוחות לעצמו, לייחס הכול לעצמו...

וכך נוצר לו מצב אבסורדי: **ככל שהאדם מרגיש את עצמו יותר 'נותן' – הוא באמת יותר 'מקבל', הוא שומר לעצמו את כל הקרדיט, ולא נותן לאף אחד אפילו אחוז בודד מתחושת הסיפוק העצמי שלו...**

ככל שהאדם מרגיש יותר 'נותן' – הוא זקוק יותר לאישורים של הסביבה, לכבוד ולהוקרה, והוא לא מסוגל להכיל מציאות שבה מישהו עוקף אותו, מישהו מצליח יותר ממנו, או מציאות שבה כבר אין בו כוח לתת כמו בעבר. הוא הפך את היותו 'נותן' – להגדרה העצמית שלו!

כשהאדם מרגיש 'נותן' – הוא מרשה לעצמו לכעוס על כל העולם כשהתוכניות שלו משתבשות. כי מי הוא זה שיעז להמרות את פיו? הוא הרי ממש כאלוקים! מה הוא 'נותן' – אף אני 'נותן'!

ד. המקביל – הוא ה'נותן' הגדול

מהרגע שהאדם מתחיל לשמור לעצמו את כל הכוחות – הוא מפתח 'נמק' רוחני מסוכן, ורופא כל בשר לא רוצה לאבד אותו, הוא הרי איבר חיוני לעולם!

כדי להציל אותו מאבדון, שולח לו הקדוש ברוך הוא חסימה.

פתאום, למרבה החרדה, הוא מפסיק להיות 'נותן'. פתאום כבר אין לו כוח לתת, הוא כבר לא כזה מבריק וייחודי, הוא כבר לא כל כך מצליח להיות סבלני או נדיב לב.

הרגע הזה, בו האדם קולט שהוא חסר יכולת לתת – הוא רגע גורלי. האדם יכול להתרסק ברגע הזה, ולהיתקע לנצח בשיברון, בדיכאון, בכעס, בעצבים על כל העולם.

אבל הוא יכול גם לנצל את הרגע הזה כדי להפנים, רטרואקטיבית: אני בסך הכול 'מקבל'! כל הכוחות שיש לי, כל ההצלחות שקצרתי – הכול מאיתו יתברך! שום דבר לא שייך אלי!

ושוב הפרדוקס הזה:

ככל שהאדם מבין שהוא 'מקבל' – הוא הופך להיות יותר ויותר 'נותן', כי הוא מאפשר לשפע האלוקי לחלוף בתוכו, הוא נותן לשפע לחזור אליו יתברך – ולהביא מחדש שפע וחיות חדשים לכל העולמות!

ה. אני כמו צינור

אצל ר' אשר היה כלל ברזל: **אי אפשר להתחיל את ה'דרך' – בלי לעשות חסד!** כל אחד חייב לתת מעצמו, שעות, כוחות, כספים, למען יהודים אחרים. בלי זה – אי אפשר להתחיל לחיות עם הבורא!

הכלל הזה, אם נתבונן בו, מנוגד לכאורה להיגיון:

כולנו הרי מכירים את התחושה הטובה המתפשטת בתוכנו רגע אחרי שעזרנו ליהודי. אנחנו מרגישים את היותנו 'נותנים' בשיא העוצמה...

ככל שהאדם עושה יותר חסד, הוא אמור להרגיש יותר ויותר גאוה, יותר ויותר 'נותן'... האם דווקא זה מה שיעזור לו להיכנס למסלול של הכנעה וענווה?!

כן.

ר' אשר אמר: **המטרה שלי בחסד אינה להציל את העולם מחרפת רעב, שהרי כמה שרק אצליח לתת – תמיד יהיו נזקקים שלא אגיע אליהם...**

למה בכל זאת חשוב לעסוק בחסד? דווקא כדי להתחכך בגאוה ושיברון שהחסד מביא איתו. **כשאדם עוסק בחסד, הוא בעצם 'יוזם' את התהליך הזה, של הבירור העצמי, במקום לתת לחיים ולכאבי החיים להוביל אותו לאותן המסקנות בדיוק...**

ר' אשר אומר לך:

בתחילה אתה תעסוק בחסד – ותרגיש ברום העולם. כל חבילה שתמסור, כל מעטפה שתשלשל – תזניק את תחושת הסיפוק והערך העצמי שלך עד השמים. אתה תרגיש 'נותן' בשיא העוצמה.

אבל אז, אז יגיע רגע שבו הנתינה הזו כבר לא תרגיש מושלמת.

פתאום ייגמר לך הכסף. פתאום יהיה מישהו שנותן יותר ממך. פתאום המציאות לא תאפשר לך לתת כמו בעבר. פתאום מישהו שעזרת לו – יחזיר לך בכפיות טובה שאין כדוגמתה, ויערער את כל תחושת ה'גואל ומושיע' שבך...

ואז, במקום להתרסק ולעזוב הכול – תמשיך בנתינה מתוך הכנעה, מתוך הכרה שאינך אלא 'מקבל', שאינך שונה מאותו נער אסופי ומוזנח שבסך הכול קיבל מעטפות של כוח או כסף כדי להעביר לנזקקים...
נתינה כזו – היא יישום מלא של תכלית הבריאה!
ר' אשר היה אומר "אני בסך הכול צינור, ועוד 'א' שמוציא צינור' – צינור מלוכלך", כל מה שאתם מקבלים ממני הוא מאת השם, אם אני מוסיף משהו מעצמי – זה רק חלודה ולכלוך...

ו. פֶּנֶס בְּאִמְצַע הַיּוֹם

ביום הרביעי לבריאה, יצר הקדוש ברוך הוא את שני המאורות הגדולים.
כל אחד מהם, השמש והירח, נבראו במטרה להיות 'נותנים', הם נבראו לאותה מטרה, להוסיף אור בעולם...
וכך הם יוצאים למשימה. שמש מצד אחד, ירח מצד שני. כל אחד מרגיש את היותו 'נותן' בשיא. הוא הרי קיבל את התפקיד – הישר מאיתו יתברך!
אבל פתאום – תאונה.
בזווית העין, מבחינים השמש והירח זה בזה וקולטים, כל אחד, לחדתו: הוא לא היחיד!
אוי ווי, אם אני לא ה'נותן' היחיד, אם אני לא מוסיף משהו ייחודי שלי – מה אני שווה? איזה מין 'נותן' אני?
כמו שאף אחד לא מכתיר את ההוא שעומד עם פנס באמצע היום בתואר 'נותן' – כך גם השמש והירח, הם לא הרגישו שהם 'נותנים'. יש הרי מישהו אחר שעושה את העבודה – בדיוק כמוני!
אין שני מלכים משתמשים בכתר אחד!
אמר הקדוש ברוך הוא ללבנה: **לכי ומעטי את עצמך! אקח ממך את האור העצמי, ומעתה ואילך - תהיה 'מקבל' מהשמש, כל מה שתעבירי הלאה - יהיה רק מה שתקבלי ממנו...**
אבל האמת, אמר לה הקדוש ברוך הוא, שהאור הזה שתקבלי אינו מהשמש, כי גם השמש בעצמה - אין לה אור עצמי, זה רק דמיון של הטבע שהשמש מסוגלת לחולל אור בעצמה, כל האור שלה - הוא הרי גם ממני, אז מה אכפת לך אם תקבלי את זה ממני ישירות - או שהאור יעבור אלייך דרך השמש...
ומאותו רגע ואילך, קיבל הירח על עצמו להיות 'מקבל'.
השמש? היא ממשיכה להסתובב סביב עצמה בתחושה עוצמתית של 'נותן'. הנה, לא רק שהיא נותנת אור לכל העולם - היא גם מעניקה מזיו אורה לירח!
מה שהשמש לא יודעת זה, שהאור שלה - הוא כמו פנס באמצע היום. היום המואר - הרי כבר נברא שלושה ימים לפני שהשמש נבראה! ומה בכלל החכמה להאיר באמצע היום...
ודווקא הירח, זה שכביכול רק 'מקבל', שאין לו מאומה משל עצמו - הוא היחיד שמסוגל להאיר גם בתוך הלילה החשוך, דווקא הוא - באמת 'נותן'!

נדבת ידידנו היקר הרה"ח ר' מיכאל דב גליק הי"ו לרגל יופא דהילולא של זקנו -
הרה"ק ה'חתם סופר' זיע"א

לקבלת העלון המודפס - בבתי המדרש דחסידי ספינקא:

בני ברק - רחוב דונולו 11 • ירושלים (עברית ואנגלית) - רחוב בר גיורא 28 • בית שמש - רחוב יונה בן אפית (ליד 'איחוד הצלה') • סטפורד-היל - Clapton Common 117

לעילוי נשמת הרבנית שרת חנה פעשא ע"ה

בת יבלחט"א מרן רבי ישראל חיים שליט"א

י"ל ע"י 'נקודות של אור' - ספינקא, ע"פ הבנת הכותב. להצטרפות לרשימת התפוצה - לתרומות והארות - ניתן לפנות בסייל: a0504171897@gmail.com